

КОНЦЕПЦІЇ ЕТНОДИЗАЙНУ: НАРАТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ УПРОВАДЖЕННЯ В ДИЗАЙН-ОСВІТУ

Метою роботи є аналіз концептуальних засад сучасних пошуків українських та зарубіжних дослідників у межах методології глобального та національного підходів до етнодизайну та впровадження наукового дискурсу в зміст навчальної дисципліни «Етнодизайн» у вищій школі.

Методологія дослідження передбачає використання комплексного культурологічного підходу, методів порівняльного аналізу та теоретичного узагальнення.

Наукова новизна роботи полягає в здійсненні теоретичного аналізу глобального та національного векторів досліджень етнодизайну та сучасних тенденцій розширення сучасних впливів етнодизайну. Порівняльний аналіз концепцій обох напрямів та введення цього наукового дискурсу в освітній процес надає можливість глибше усвідомити розвиток етнодизайну як необхідності гуманізації зовнішніх умов буття людини.

Висновки. Здійснене дослідження дозволило окреслити провідні концепції дослідження етнодизайну, протилежні за своєю сутністю внаслідок глобального та/або національного підходів до вивчення об'єкта. На основі аналізу сучасних наративів розвідок в області етнодизайну встановлено, що серед принципів вивчення етнодизайну найбільш вираженим у дизайнерській практиці є інтегрований підхід, що враховує глобалізаційні процеси й водночас зберігає, творчо переосмислює художні, мистецькі, ремісничі традиції власного народу. Упровадження цього дискурсу в освітні дисципліни вищих навчальних закладів України, пов'язані з етнодизайном, дозволить здобувачам освіти глибше зрозуміти взаємозв'язки в загальній картині мистецьких, дизайнерських, економічних процесів та розвивати успішні власні національні дизайнерські практики. Перспективою подальших досліджень може стати аналіз соціальних, діяльнісних, економічних та мистецьких чинників, що сприяють розвитку етнодизайну.

Ключові слова: етнодизайн, освіта, глобальний, національний підхід.

Постановка проблеми. Актуальність роботи. Етнодизайн – досить молодий дискурс у вітчизняних наукових дослідженнях, що в основному ґрунтується на рефлексіях українського народного мистецтва в його регіональних вимірах або аналітико-описових моделях реалізованих проєктів. Як навчальна дисципліна, «Етнодизайн» у підготовці фахівців перебуває на стадії формування та осмислення. Цей компонент освітніх програм має високий потенціал для креативу майбутніх фахівців та реалізації непересічних візуальних образів.

Аналіз змісту робочих планів багатьох вищих навчальних закладів України виявив, що більша частина науково-педагогічних працівників основною метою цієї навчальної дисципліни вважає вивчення українського народного декоративно-ужиткового мистецтва та його використання, творче переосмислення у проєктній діяльності. Меншою мірою у змісті робочих програм та навчальних планів закладів вищої освіти представлено елементи етнодизайну народів, що здавна мешкали на території України – кримських татар, булгар, румунів, молдаван, угорців та інших.

Етноцентричний зміст сучасної дизайн-освіти України зумовлений постколоніальним синдромом та прагненнями зберегти та примножити українське мистецтво, культуру, особливо в сучасних умовах широкомасштабної російської агресії проти нашої країни. Така ситуація цілком виправдана. Утім, науково-педагогічні працівники мають усвідомлювати, що майбутній дизайнер повинен бути готовим до будь-яких ситуацій у проєктній діяльності, котра може бути пов'язана з міграційними процесами в пошуках роботи або притулку в інших країнах, дистанційними замовленнями проєктів зарубіжними клієнтами тощо.

Відтак, необхідно знайомити здобувачів освіти з культурними регіонами світу, особливостями побуту людей різних континентів, специфікою їхньої життєдіяльності та світоглядом. Такий культурологічний підхід до вивчення етнодизайну дозволяє осмислити, з одного боку, різні аспекти національних культур як цілісне явище, не відриваючи окремі його елементи один від одного, наприклад, орнамент від його символічного значення, предмети від обрядів, ремесло від традиційних форм. З іншого

боку, розуміння глобалізаційних процесів у світовій культурі та економіці уможливорює виокремлення національних меж дизайну та його цінності. Отже, актуальність роботи зумовлена недостатнім висвітленням у наукових публікаціях і водночас необхідністю включення в освітній процес дискурсу про дихотомію глобального та національного чинників у розвитку дизайну, зокрема й етнодизайну.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зміст будь-якого явища розуміється перш за все за науковим визначенням, що містить перелік його основних ознак, компонентів, структури тощо. За кілька останніх років було здійснено чимало спроб дати визначення феномену «етнодизайн» як українськими (Ю. Афанасьєв, В. Бутенко, І. Бондар, Л. Оршанський, А. Руденченко, Р. Силко, І. Сиваш та ін.), так і зарубіжними дослідниками (Ж. Матьє, Ж.-Е. Больє, П. Лара-Бетанкур, Д. Преторіус, Г. Ліс-Маффі, К. Фаллан та ін.). Вітчизняні вчені досить конкретно формулюють поняття «етнодизайн», наприклад, Л. Оршанський у праці «Етнодизайн як інноваційний художньо-естетичний компонент технологічної освіти» пропонує наступне визначення: «Етнодизайн нами розглядається як проєктна діяльність зі створення сучасних форм матеріального середовища з використанням традиційних елементів культури певного етносу. Етнічний дизайн відповідає змістовим та естетичним характеристикам конкретної етнокультури, використовує національний колорит, характерний для традицій того чи іншого народу» [1, 39]. А. Руденченко розглядає це поняття у ширшому науковому діапазоні: «Етнодизайн – це комплексна міждисциплінарна проєктно-художня діяльність, що інтегрує в собі природні, технічні, гуманітарні знання, інженерне мислення та спрямована на формування і промислове вдосконалення предметного оточення людини з високим семіотичним статусом у всіх без винятку сферах життєдіяльності в певних етнічних традиціях» [2, 142].

Зарубіжні дослідники, зокрема європейські, американські, канадські, є більш стриманими у тлумаченні етнодизайну. Визначення етнодизайну «дрейфує» поміж поняттями «традиційний» та «місцевий» дизайн, «кустарний» дизайн та дизайн «ручного виробництва». Показовим у цьому контексті може бути дослідження Ж.-Е. Бельє «Етнодизайн: діалог між ремеслом і сучасним дизайном», де автор акцентує увагу на полісемії терміна й неоднозначності концепції, що є частиною руху між минулим і сьогоденням, майстерністю та дизайном, ручною роботою і промисловістю, споживанням і турботою про сталий розвиток. Науковиця стверджує: «Дизайн по-різному надихається майстерністю та його ноу-хау, з іншого боку, майстерність використовує дизайн для оновлення творинь» [5, 104].

Ж. Матьє, дослідниця канадського дизайну, у статті «Про дизайн наближення: Етнодизайн» описує його особливим вектором, що прагне примирити місію архітекторів, дизайнерів та майстрів у їхніх пошуках краси всередині корисного, що закладено в традиціях суспільства та його історії. На думку Ж. Матьє, етнодизайн та споріднені поняття прагнуть об'єднувати соціокультурні та економічні цінності з пошуками краси і вираженням сучасного дизайну, натхненного традиціями [9, 177]. Вона підкреслює спорідненість етнодизайну з концепціями «альтернативного», «зеленого» або екодизайну, «повільного» дизайну тощо. Водночас Ж. Матьє констатує факт втрати етнодизайну в лабіринті гіперспоживання, коли перший подекуди стає більш близьким до індустрії розкоші внаслідок високої вартості продукту, або союзником альтернативної комерції. Авторка звертає увагу: «Ця мінливість сприйняття та ракурсів підходу сприяє певній плутанині визначення. Однак етнодизайн та його родичі... передають бачення сучасного дизайну, що бореться з інвазивною та неминучою глобалізацією. У відповідь на цю відкритість без кордонів виникає потреба у визнанні та локалізованій ідентифікації щодо культурного різноманіття» [9, 199-200].

Закордонні вчені обережно вживають термін «етнодизайн», пов'язуючи його, як бачимо, з місцевими або регіональними ремеслами, ручною працею художніх виробів. Іншим аспектом такого ставлення є побоювання того, що з цим терміном можуть асоціюватися негативні політичні конотації, пов'язані з расизмом та агресивним націоналізмом. Дослідник японського дизайну, автор праці «Творчість в національно-географічних рамках» Аріюкі Кондо зазначає: «Ідея національного характеру мистецтва і дизайну нації та наголошення на достовірності географічно-національних рамок в історіографії мистецтва і дизайну певний час принижувалися. Частково це пов'язано з тим, що така ідея та підхід до історичного дослідження мистецтва/дизайну насправді мала расистський відтінок до та під час Другої світової війни в багатьох країнах і неминуче нагадує нам расистський націоналізм у дії. Однак чи варто повністю заперечувати або вважати табу дійсність такого історичного підходу та інтересу до мистецтва/дизайну через його асоціацію з минулим націоналізмом і расизмом? Але навіть у сучасному космополітичному суспільстві цілком доцільно серйозно поглянути на географічно-національну структуру як засіб дослідження захоплюючого світу людської творчості в мистецтві, архітектурі та дизайні, і це також може бути переконливим підходом для історіографії мистецтва та дизайну» [7, 93].

Існує також інший полюс оцінки етнодизайну в європейських наукових колах, де існування цього явища практично заперечується. Такі дослідження ґрунтуються на відстеженні транскультурних комунікацій, впливів, взаємодії мистецьких та дизайнерських осередків різних країн і континентів.

Полярність поглядів науковців спонукає до аналізу обох векторів досліджень етнодизайну та пошуків виваженого підходу щодо впровадження цього дискурсивного поля в дизайн-освіту для подальшої успішної практичної діяльності майбутніх дизайнерів.

Метою є аналіз концептуальних засад сучасних пошуків українських та зарубіжних дослідників у межах методології глобального та національного підходів до етнодизайну та впровадження наукового дискурсу в зміст навчальної дисципліни «Етнодизайн» у вищій школі.

Методологія дослідження базується на використанні комплексного культурологічного підходу, методів порівняльного аналізу та теоретичного узагальнення.

Наукова новизна роботи полягає у здійсненні теоретичного аналізу глобального та національного векторів досліджень етнодизайну та сучасних тенденцій розширення впливу етнодизайну. Порівняльний аналіз концепцій обох напрямів та введення цього наукового дискурсу в освітній процес надає можливість глибше усвідомити розвиток етнодизайну як необхідності для гуманізації зовнішніх умов буття людини.

Результати дослідження. Сучасний дизайн розвивається в умовах поширення глобалізаційних процесів, що нівелюють індивідуальні, етнічні, національні особливості, спрямовуючи потреби людини до універсальних, одноманітних, подекуди позаособистісних стандартів. У цих обставинах етнодизайн сприймається одним із векторів гуманізації середовищного оточення. Нинішні досягнення фешн-індустрії, дизайну міського середовища, інтер'єрів, зокрема меблевої промисловості та декору, кіноіндустрії підтверджують успіх використання такого інструменту як традиційне народне мистецтво. Етнічні мотиви, орнаменти, колірні поєднання, образи, творчо переосмислені та стилізовані, дозволяють створити унікальний продукт, що задовольняє індивідуалізовані потреби споживача. Проте етнодизайн вступає у суперечність з глобалізованою економікою, оскільки запит на таку продукцію, за деяким виключенням, залишається в межах країни виробника. Просування на ринку етнізованого дизайн-продукту можливе за умов вирішення проблем етнодизайну та дизайн-освіти, які коротко можна сформулювати як основні питання дизайнера перед вирішенням проєктного завдання: «Для кого?»; «Яка рентабельність продукту?»; «Чи є перспективи розвитку етнодизайну?».

Процеси масового виробництва і споживання продукують у другій половині ХХ ст. сучасне розуміння «масового суспільства» з його масовою культурою, стандартизацією усіх сфер життя, схематизацією мислення і стереотипністю моделей поведінки. Сучасні техніка і технології створюють тісно пов'язаний світ, уніфіковані технології породжують глобалізованого споживача з уніфікованими потребами і смаками.

Спорадичне звернення до такого роду дизайну також визначає кількість і якість продукції (наприклад, українська сувенірна продукція китайського виробництва, тасьма з українським орнаментом на футболках, імітація вишивки, дешеві посуд, меблі, прикрашені наклейками з улюбленими мотивами «дереву життя», «птаха на калині», «вазон» або якісна продукція ручної роботи).

Ці процеси викликали сучасну дискусію прихильників глобалізаційних процесів у дизайні, які заперечують існування національного продукту з огляду на міжкультурні зв'язки або відзначають у національних та етнічних популярних ремеслах і традиціях потенціал до розширення потужностей промислового дизайну, створення стереотипного універсального продукту, а також дизайнерів, котрі вбачають в етнічних проявах дизайну самоцінність, розуміючи їх маркерами національної ідентичності.

Так, автори антології «Глобальна історія дизайну» вважають, що глобалізація є реальною онтологічною ситуацією, заснованою на міжкультурному обміні, торгівлі, політиці. Незважаючи на перестороги щодо глобалізації або ж прихильність до неї, вона стала звичним явищем для людей [3, 2]. Ця праця не є світовою історією дизайну, а пропонує есе, що окреслюють фрагментарні явища дизайну, різні за історичним часом, обставинами та країнами. Автори акцентують особливу увагу на тому, що глобальна історія дизайну є не темою дослідження, а методологією, що визнає дизайн як практику, продукт якої існує скрізь, де присутня людська діяльність. На думку науковців, «глобальна» методологія дозволяє вийти за межі національних явищ, створюючи наративи, що висвітлюють явища дизайну, народжені шляхом глобалізації. Це дозволяє відкинути застарілі уявлення, як-от: про модерн як рушій дизайну або витік прогресу від індустріалізації Європи після 1850 року [3, 3]. Різноманітні продукти дизайну (протодизайну) від Середньовіччя до сучасності розглянуто крізь призму впливів, обміну, міжкультурної комунікації, що в цілому автори і розуміють глобалізацією в дизайні. Наприклад, в есе «Глобальний Ренесанс: Міжкультурні об'єкти в період раннього Нового часу» Марта Аджмар-Воллгейм та Лука Мола стверджують, що поняття «глобального Відродження» відображає масштабність активізації культурних та економічних відносин між Європою, ісламським світом, Африкою, Індією, Китаєм, Японією, а об'єкти (шовкові тканини, кришталеві та срібні вироби) є прикладом глобалізаційних процесів обміну та складної системи міжкультурних зв'язків, що склалися протягом XIV–XVII століть [4, 11-20]. Дослідники зокрема простежують історію килимового, керамічного, скляного виробництва в Італії, пояснюючи їх виникнення запозиченням технологій та художнього вирішення виробів з Сирії, Туреччини, Єгипту, Індії, Китаю. Одним із таких прикладів – майоліка XVI століття, виготовлена в місті Генуя, тодішньому центрі керамічного виробництва. Генузькі виробники майоліки відрізнялися відмовою від застосування класичних європейських мотивів декорування виробів. Використовуючи майже виключно біло-блакитне оздоблення, вони прагнули наслідувати або перевершити модну на той час турецьку кераміку Ізніка або китайську порцеляну періоду Династії Мін [4, 17].

Міркування у такий спосіб підводить науковців до висновку, що об'єкти дизайну за своєю сутністю є наслідком глобалізаційних процесів. Разом з тим, вони можуть бути й локальними, але все ж утримують у собі певні процеси та ідеї, що часто виявляються запозиченими від інших країн, осередків, майстрів.

Критику такого підходу пропонують К'етіл Фаллан та Грейс Ліс-Маффі, редактори колективної праці «Світі дизайну: національні історії дизайну в епоху глобалізації». Вони підкреслюють: «У цьому творі («*Global Design History*» – прим. О.П.) національна історія піддається критиці як непристосована до нового глобального погляду, де сучасне суспільство та історичні оповіді мають бути звільнені від

геополітичної гамівної сорочки національних держав» [6, 2]. Дослідники вважають, що в контексті наслідків глобалізації критично важливо визнати, що всесвітньо відомі глобальні переваги дизайну, виробництва та торгівлі складаються з національних зусиль. Науковці аргументують необхідність повторного введення національної категорії в сучасне академічне розуміння дизайну – як минулого, так і сучасного, оскільки така категорія забезпечує своєчасне вивчення історіографічної та методологічної цінності національних рамок при написанні історії проектування. Автори стверджують, що дослідження національного та національної ідентичності в дизайні повинні здійснюватися в місцевому, регіональному та глобальному контексті, з метою точного відтворення процесів вироблення й споживання продуктів дизайну [6, 3].

Дослідниця дизайну Латинської Америки П. Лара-Бетанкур підкреслює важливість глобалізації в економічних, політичних і дизайнерських практиках, що свого часу мали значення для модернізації молодих республік згаданого регіону, і, разом з тим, важливість етнічного компоненту в утвердженні державності кожної з країн. Авторка простежує, як латиноамериканські країни використовували сучасні тренди і водночас власні національні візуальні символи та образи (золота легенда ацтеків, орел, коронована жінка корінного населення Латинської Америки) на Всесвітніх виставках, щоб підкреслити свою ідентичність національних держав [8, 246-247]. Науковиця пропонує перехід у методології від «єдиного національного» до «глобального та національного», що передбачає вивчення національних символів, образів, ремесел і, разом з тим, процесів їх асиміляції та привласнення глобальними дизайнерськими практиками, що внаслідок необхідності трансформують місцеві культури, мистецтва та традиції [8, 241].

Висновки. Здійснене дослідження дозволило окреслити провідні концепції дослідження етнодизайну, протилежні за своєю сутністю внаслідок глобального та/або національного підходів до вивчення об'єкта. На основі аналізу сучасних наративів розвідок в області етнодизайну встановлено, що серед принципів вивчення етнодизайну найбільш вираженим у дизайнерській практиці є інтегрований підхід, що враховує глобалізаційні процеси й водночас зберігає, творчо переосмислює художні, мистецькі, ремісничі традиції власного народу. Упровадження цього дискурсу в освітні дисципліни вищих навчальних закладів України, пов'язані з етнодизайном, дозволить здобувачам освіти глибше зрозуміти взаємозв'язки в загальній картині мистецьких, дизайнерських, економічних процесів та розвивати успішні власні національні дизайнерські практики. Перспективою подальших досліджень може стати аналіз соціальних, діяльнісних, економічних та мистецьких чинників, що сприяють розвитку етнодизайну.

References

1. Оршанський Л. Етнодизайн як інноваційний художньо-естетичний компонент технологічної освіти. *Молодь і ринок*. 2011. №1. С. 38-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_1_10 (дата звернення: 10.01.2023).
Orshanskyi, L. (2011). Etnodyzain yak innovatsiyniy khudozhno-estetychniy komponent tekhnolohichnoi osvity [Ethnodizayn as an innovative artistic and aesthetic component of technological education]. *Molod i rynek* [Youth and the market], 1, 38–41. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_1_10 [in Ukrainian].
2. Руденченко А. А. Етнодизайн як міждисциплінарний феномен створення творчого освітнього простору. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10. Ч. 3. С.140-146. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5222> (дата звернення: 10.01.2023).
Rudychenko, A. A. (2014). Etnodyzain yak mizhdystyplinarniy fenomen stvorennia tvorchoho osvithnoho prostoru [Ethnodesign as an interdisciplinary phenomenon of creating a creative educational space]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia* [Problems of modern teacher training], 10 (Is. 3), 140-146 Retrieved from: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5222> (Last accessed: 10.01.2023).[in Ukrainian].
3. Adamson, G., Riello, G., Teasley, S. *Global Design History*. (1st Edition) London: Routledge, 2011. 240 p. <https://doi.org/10.4324/9780203831977> (Last accessed: 10.01.2023).
Adamson, G., Riello, G., & Teasley, S. (Eds.). (2011). *Global Design History* (1st ed.). London: Routledge. Retrieved from: <https://doi.org/10.4324/9780203831977> [in English].
4. Ajmar-Wollheim, Marta, and Luca Molà. «The Global Renaissance Cross-Cultural Objects in the Early Modern Period». *Global Design History*, 1st Edition ed., London: Routledge, 2011. pp. 11–20. <https://doi.org/10.4324/9780203831977>. (Last accessed: 10.01.2023).
Ajmar-Wollheim, M., & Molà, L. (2011). The Global Renaissance Cross-cultural objects in the early modern period. In *Global Design History* (1st Edition, pp. 11–20). essay, London: Routledge. Retrieved from: <https://doi.org/10.4324/9780203831977> [in English].
5. Beaulieu, J.-É. L'ethnodesign: un dialogue entre l'artisanat et le design contemporain. Mémoire de maîtrise en ethnologie et patrimoine (dissertation). Faculté des lettres et sciences humaines, Université Laval, Québec, 2012. 121 p. URL: <http://hdl.handle.net/20.500.11794/23445> (Last accessed: 10.01.2023).
Beaulieu, J.-É. (2012). L'ethnodesign: un dialogue entre l'artisanat et le design contemporain. Mémoire de maîtrise en ethnologie et patrimoine (dissertation). Faculté des lettres et sciences humaines, Université Laval, Québec, 121 p., Retrieved from: <http://hdl.handle.net/20.500.11794/23445>. [in French].
6. Fallan, K., & Lees-Maffei, G. (Eds.). *Designing Worlds: National Design Histories in an Age of Globalization* (Vol. 24). New York; Oxford: Berghahn Books, 2016. 296 p. Retrieved from: <https://doi.org/10.2307/j.ctv8bt1mv>.

- Fallan, K., & Lees-Maffei, G. (2016). *Designing Worlds: National Design Histories in an Age of Globalization*. (Vol. 24). Berghahn Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctv8bt1mv> (Last accessed: 10.01.2023). [in English].
7. Kondo, Ariyuki. «Creativity within a Geographical-National Framework: From Modern Japanese Design to Pevsner's Art Geography.» *Designing Worlds: National Design Histories in an Age of Globalization*, edited by Kjetil Fallan and Grace Lees-Maffei, vol. 24, New York; Oxford: Berghahn Books, 2016. pp. 93–107. <https://doi.org/10.2307/j.ctv8bt1mv.9> (Last accessed: 10.01.2023).
Kondo, A. (2016). Creativity within a Geographical-National Framework: From Modern Japanese Design to Pevsner's Art Geography. In K. Fallan & G. Lees-Maffei (Eds.), *Designing Worlds: National Design Histories in an Age of Globalization* (Vol. 24, pp. 93–107). New York; Oxford: Berghahn Books. Retrieved from: <https://doi.org/10.2307/j.ctv8bt1mv.9>. [in English].
8. Lara-Betancourt, Patricia. «The Quest for Modernity: A Global/National Approach to a History of Design in Latin America.» *Designing Worlds: National Design Histories in an Age of Globalization*, edited by Kjetil Fallan and Grace Lees-Maffei, vol. 24, New York; Oxford: Berghahn Books, 2016. pp. 241–58. doi: 10.2307/j.ctv8bt1mv.18 (Last accessed: 10.01.2023).
Lara-Betancourt, P. (2016). The Quest for Modernity: A Global/National Approach to a History of Design in Latin America. In Fallan K. & Lees-Maffei G. (Eds.), *Designing Worlds: National Design Histories in an Age of Globalization* (pp. 241-258). New York; Oxford: Berghahn Books. doi:10.2307/j.ctv8bt1mv.18. [in English].
9. Mathieu, Jocelyne. «À propos d'un design de proximité: l'ethnodesign.» *Les Cahiers des dix*, Vol. 71, 2017. p. 177–202. <https://doi.org/10.7202/1045199ar>. (Last accessed: 10.01.2023).
Mathieu, J. (2017). À propos d'un design de proximité: l'ethnodesign. *Les Cahiers des dix*, (Vol.71), 177–202. <https://doi.org/10.7202/1045199ar>. [in French].

Ponomarevska Olena

ORCID 0000-0002-2044-2186

Candidate of Art Studies,
Associate Professor at the Department
of Architecture and Environmental Design,
Chernihiv Polytechnic National University
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: olenaponomarevska@gmail.com

ETHNODESIGN CONCEPTIONS: RESEARCH NARRATIVES AND THEIR IMPLEMENTATION IN DESIGN EDUCATION

Article's purpose. *The aim of research is to analyze the conceptual foundations of modern ethnodesign research within the methodological framework of global and national approaches of the Ukrainian and foreign researchers and to introduce the discourse into the academic discipline of «ethnodesign» in higher education.*

Methodology. *The research methodology is based on the use of integrated culturological approach, methods of comparative analysis and theoretical generalization.*

Scientific novelty. *The novelty of research includes the theoretical analysis of global and national ethnodesign research vectors as well as the current tendencies of expanding the ethnodesign influence. The comparative analysis of both approaches and the introduction of this discourse into the academic process allows a better understanding of ethnodesign development as a prerequisite for the humanization of the external context of existence.*

Conclusions. *The research conducted made it possible to highlight the main conceptions of ethnodesign research, which were opposed to each other due to the difference in global and national approaches to the study. Based on the analysis of modern research narratives in the field of ethnodesign, it was determined that among the principles for studying ethnodesign, the most balanced in design practice is an integrated approach that considers globalization processes and at the same time preserves and creatively revises the artistic, creative and craft traditions of the nation. The introduction of this discourse into the ethnodesign related educational disciplines of Ukrainian higher education institutions will allow students to better understand the interconnections in the overall picture of artistic, design, and economic processes and to develop successful national design practices. The analysis of social, organizational, economic, and artistic factors that contribute to the development of ethnodesign might be a prospect for further research.*

Keywords: *ethnodesign, education, global approach, national approach.*

Стаття надійшла до редакції 05.01.2023

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Т. В. Скорик